

ΜΗΠΩΣ ΗΡΘΕ Η ΩΡΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΓΕΝΝΑΙΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ;

του Μανώλη Γραφάκου*

Το συνταξιοδοτικό μας σύστημα είναι διανεμητικό. Μαζεύει πόρους που προέρχονται από τις εισφορές των σημερινών εργαζομένων, των εργοδοτών και από την κρατική επιχορήγηση και τους διανέμει στους υφιστάμενους συνταξιούχους. Στηρίζεται στην αρχή της «αλληλεγγύης των γενεών». Οι νεότεροι δουλεύουν για να χρηματοδοτούν τις συντάξεις των γηραιότερων, αναμένοντας από την επόμενη γενιά να κάνει το ίδιο όταν αυτοί θα συνταξιοδοτηθούν. Κρίσιμη παράμετρος για τη βιωσιμότητα του συστήματος είναι η αναλογία εργαζομένων - συνταξιούχων. Όταν οι εργαζόμενοι είναι πολύ περισσότεροι από τους συντα-

ξιούχους, τότε το σύστημα μπορεί να λειτουργήσει, καθώς τα έσοδα (εισφορές εργαζομένων) επαρκούν για τη χρηματοδότηση των εξόδων (ικανοποιητικές συντάξεις). Όταν η αναλογία αυτή μειώνεται, τότε αρχίζουν τα προβλήματα.

Αναλογία με καθοδική πορεία

Για τη χώρα μας η αναλογία εργαζομένων - συνταξιούχων είχε καθοδική συνεχή πορεία ήδη από το 1975 μέχρι σήμερα. Στον Κοινωνικό Προϋπολογισμό του 2009 (υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης) τα στοιχεία που καταγράφονται είναι αποκαλυπτικά. Η αναλογία εργαζομένων - συνταξιούχων από 3,66 το 1975 και 2,26 το 1995 έχει πέσει στο

1,7 το 2009¹. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του ΕΦΚΑ, η αναλογία αυτή έχει πέσει στο 1,3 για το 2015.

Με λιγότερους εργαζομένους και με περισσότερους και νεότερους συνταξιούχους, τα προηγούμενα χρόνια ο κρατικός προϋπολογισμός δαπανούσε όλο και περισσότερα ποσά για να χρηματοδοτήσει τις συντάξεις. Το 2000 οι μεταβιβαστικές πληρωμές του προϋπολογισμού προς τους φορείς της κοινωνικής ασφάλισης ήταν 4,8 δισ. ευρώ (3,3% του ΑΕΠ). Το 2009 ήταν 17 δισ. ευρώ (7,2% του ΑΕΠ). Την περίοδο 2000-2014 το κράτος επιχορήγησε τα ασφαλιστικά ταμεία με το ποσό των 201 δισ. ευρώ. Αν αφαιρέσουμε τις δαπάνες για ΟΑΕΔ, ΕΟΠΥΥ, ΟΠΛΔ

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000-2014 ΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ 169 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ, ΔΗΛΑΔΗ ΣΧΕΔΟΝ ΤΟ ΜΙΣΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

και για την εξόφληση χρεών των Ταμείων προς τα νοσοκομεία του ΕΣΥ, οι κρατικές επιχορηγήσεις για συντάξεις ήταν 169 δισ. ευρώ. Δηλαδή, σχεδόν το μισό δημόσιο χρέος².

Δεν πρέπει να έχουμε καμία αμφιβολία ότι το Ασφαλιστικό οδήγησε τη χώρα στη χρεοκοπία και δεν την αφήνει να βγει από αυτή.

ΟΟΣΑ: Προκλήσεις για τη βιωσιμότητα

Τα επόμενα χρόνια οι κρατικές δαπάνες για συντάξεις θα μειωθούν ως αποτέλεσμα των μνημονιακών υποχρεώσεων. Αν σ' αυτά προσθέσει κάποιος τη γήρανση του πληθυσμού και τις σύγχρονες μορφές ευέλικτης εργασίας που θα πληρώνουν λιγότερες εισφορές, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μέλλον του διανε-

μητικού ασφαλιστικού συστήματος παρουσιάζεται άκρως ανησυχητικό. Όλα τα παραπάνω αποτυπώνονται και στην ετήσια έκθεση του ΟΟΣΑ για τις συντάξεις του 2017, όπου καταγράφονται με λεπτομέρειες οι προκλήσεις για την οικονομική βιωσιμότητα και επάρκεια των ασφαλιστικών συστημάτων. Τα προβλήματα δεν θα λυθούν με ευχολόγια, αλλά με τολμηρές λύσεις³.

Προφανώς, μια πορεία ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στην πατρίδα μας, μείωσης της εισφοροδιαφυγής και καταπολέμησης της μαύρης εργασίας είναι καλοδεχούμενη, θα δώσει μια ανάσα, αλλά δεν θα λύσει με βιώσιμο τρόπο και μακροπρόθεσμα το πρόβλημα όσο τα δημογραφικά δεδομένα παραμένουν αρνητικά. Αυτή τη στιγμή

Το Ασφαλιστικό οδήγησε τη χώρα στη χρεοκοπία και δεν την αφήνει να βγει από αυτή.

ζητάμε από την οικονομία να πληρώνει τις συντάξεις αντί να κάνουμε το αντίθετο. Να απελευθερώσουμε πόρους, να πάει καλά η οικονομία για να δώσει καλύτερες συντάξεις.

Με τα εξής χαρακτηριστικά

Κατά την προσωπική μου άποψη, πλέον ήρθε η ώρα να θέσουμε ευθέως ζήτημα αλλαγής του συνταξιοδοτικού συστήματος. Να τολμήσουμε και εμείς, όπως και άλλες χώρες, τη σταδιακή μετάβαση από το διανεμητικό σύστημα, που πνέει τα λοίσθια, στο κεφαλαιοποιητικό μαζί με εθνική σύνταξη.

Ένα νέο συνταξιοδοτικό στην τελική του εφαρμογή θα έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Εθνική σύνταξη από το κράτος, με συνολική δαπάνη κλειδωμένη ως ποσοστό του ΑΕΠ για κάθε Έλληνα πολίτη άνω των 67 ετών.

- Ελεύθερη επιλογή ασφαλιστικού φορέα σύνταξης από τους εργαζόμενους, ώστε μέσα από ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα να έχουν την πλήρη ελευθερία διαμόρφωσης των όρων και των προϋποθέσεων της συνταξιοδότησής τους.

Φυσικά, σε ένα τέτοιο σύστημα δεν μπορούμε να πάμε άμεσα. Έχει μια τουλάχιστον δεκαετή μεταβατική περίοδο, όπου εκεί θα χρειαστεί χρηματοδότηση. Όμως εκεί πρέπει να εστιάσουμε: στο κόστος της, στην περίοδο κάλυψής της και στα χρήματα που θα απαιτηθούν γι' αυτή τη μεταβατική περίοδο. Αυτή πρέπει να είναι η νέα, δική μας ατζέντα με τους δανειστές μας.

Όμως η αναπτυξιακή διάσταση μιας τέτοιας βαθιάς μεταρρύθμισης είναι εξαιρετικά σημαντική. Δεν χρειάζεται επιβεβαίωση από τον πολλαπλασιαστή του ΔΝΤ για την επίπτωση των ασφαλιστικών εισφορών στην ανάπτυξη. Αρκεί ο καθένας -εργοδότης, ελεύθερος επαγγελματίας ή εργαζόμενος- να φανταστεί έναν κόσμο όπου οι ασφαλιστικές εισφορές δεν θα βαρύνουν τόσο πολύ το κόστος εργασίας. ■

* Οικονομολόγος, αναπληρωτής γραμματέας Προγράμματος της Νέας Δημοκρατίας, πρώην δημάρχου Μετςισίων.

1. http://www.ggka.gr/koin_proyp/koin_proipo_2009.pdf σελ. 245

2. <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=748517>

3. http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/occd/social-issues-migration-health/pensions-at-a-glance-2017_pension_glance-2017-en#WmZ32K5I-M8